

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 54/2016-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Mikuláš Buzgó & JUDr. Mária Buzgová, Štúrova 20, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. Mikuláša Buzgóa, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008, za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktorú jej je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Mikuláša Buzgóa, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Mikuláš Buzgó & JUDr. Mária Buzgová, Štúrova 20, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Mikuláša Buzgóa, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008 o určenie neplatnosti závetu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Dňa 10. 10. 2008 bol podaný návrh na začatie konania o určenie neplatnosti závetu. V tomto konaní som ako sťažovateľ ja, [REDAKOVANÉ], v procesnom postavení žalovanej. Konanie je vedené pod sp. zn. 34 C/168/2008 na Okresnom súde Košice I. Konanie v danej veci do dnešného dňa trvá, a to vyše 7 rokov.

Prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené 26. 1. 2010. Do dnešného dňa Okresný súd Košice I nevyniesol právoplatný rozsudok vo veci. Vo veci bolo nariadených v priebehu 7 rokov iba 5 pojednávaní, pričom len trikrát sa pojednávanie uskutočnilo, z čoho raz išlo

o procesné návrhy vo veci. Z uvedených údajov teda vyplýva, že súd vo veci nekonal nariadením a ani vykonaním pojednávania dôsledne a časovo úsporne.

Od podania návrhu o určenie neplatnosti závetu 10. 10. 2008, vedeného Okresným súdom Košice I, pod sp. zn. 34 C/168/2008 a s pridelením sudkyňi [REDAKOVANÉ], bolo prvé pojednávanie vo veci vytýčené až po 15 mesiacoch na 26. 1. 2010. Na pojednávaní boli prítomní právni zástupcovia oboch strán a ja ako sťažovateľ som bola na tomto pojednávaní aj vypočutá. Ďalšie dokazovanie sa na tomto pojednávaní neuskutočnilo, bolo však navrhnuté vypočutie ďalších svedkov. Pojednávanie bolo odročené na 23. 3. 2010. Toto pojednávanie sa v tomto termíne uskutočnilo. Opätovne boli prítomní právni zástupcovia oboch strán i predvolaní svedkovia, žalobcovia a sťažovateľ sa na pojednávaní nezúčastnili. Bolo vykonané vypočutie všetkých navrhnutých svedkov. Následne súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Znalec z odboru Zdravotníctvo a farmácia, [REDAKOVANÉ], bol ustanovený 15. 6. 2010. Znalecký posudok č. 4/2011 bol sťažovateľovi doručený 21. 7. 2011, t. j. po roku od ustanovenia znalca.

2. 11. 2011 bola opatrením predsedu Okresného súdu Košice I vec pod sp. zn. 34 C/168/2008 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi [REDAKOVANÉ].

Ďalšie pojednávanie vo veci bolo vytýčené na 18. 10. 2012, teda po márnom uplynutí 31 mesiacov od posledného pojednávania a takmer rok po vydaní opatrenia Okresného súdu Košice I. Toto pojednávanie však bolo odročené v prítomnosti právnych zástupcov oboch strán a žalovanej na 15. 1. 2013 s návrhom, aby boli na toto odročené pojednávanie predvolaní navrhovaní znalci. Pojednávanie zo dňa 15. 1. 2013 bolo zrušené pre dlhotrvajúcu práceneschopnosť sudkyne.

Súd v tejto veci vydal jedno uznesenie, ktorým nepripustil vstup vedľajšieho účastníka na strane sťažovateľa. Na základe opatrenia predsedu Okresného súdu Košice I k Rozvrhu práce na rok 2013, bola 15. 1. 2015 vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Uvádzaná sudkyňa vo veci od vydania opatrenia zatiaľ konať nezačala.

Dôkazy a procesné návrhy v konaní navrhované stranami, t. j. návrh na vypočutie ďalších svedkov, vstup vedľajšieho účastníka, vyjadrenia procesných strán k návrhom,

znalecký posudok znaleckej organizácie Forensic č. 140/2012, žiadosť o vypracovanie znaleckého posudku [REDACTED] zo dňa 31. 2. 2012, neboli náročné z časového hľadiska, rovnako ani z pohľadu možnosti vykonania takých dôkazov, preto nemôžu byť dôvodom neprimeranej dĺžky konania.

Sťažovateľ 7. 5. 2013 učinil podanie Okresnému súdu Košice I., nazvané Žiadosť o skoré vytýčenie pojednávania. Aj keď toto podanie nie je pomenované ako sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní, z jej obsahu takáto skutočnosť vyplýva. V uvedenom podaní som žiadala, predsedu súdu o skoré vytýčenie pojednávania, vypracovanie stanoviska znalcov, ako aj predvolanie znalcov na najbližšie súdne pojednávanie. S odpoveďou na toto podanie nedisponujem. Rovnako 22. 6. 2014 som adresovala podanie predsedovi Okresného súdu Košice I. I keď bolo podanie nepomenované, z obsahu jasne vyplýva, že žiadam o prešetrenie prieťahov v tomto konaní: „Vážený pán predseda, žiadam Vás o prešetrenie prieťahov súdu a nápravu.“ Rovnako ani k tomuto podaniu nevidujem žiadnu odpoveď.

Pri posudzovaní podania súd vychádza z § 41 ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorého každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený... Teda obe podania, t. j. zo dňa 7. 5. 2013 a 22. 6. 2014 treba posudzovať ako sťažnosť na prieťahy v konaní adresované predsedovi Okresného súdu Košice I.

Z uvedeného vyplýva, že v danej veci bolo pojednávanie nariadené len päťkrát a dvakrát sa meritórne konalo. Prieťahy v konaní zapríčinil Okresný súd Košice I, nakoľko účastníci konania svojím prístupom k veci, postup Okresného súdu nijako nekomplikovali, konanie nepredlžovali časovo náročnými procesnými návrhmi...

Rovnako je potrebné uviesť, že časové rozostupy medzi jednotlivými úkonmi súdu len potvrdzujú nečinnosť súdu. Od pojednávania 23. 3. 2010 k vytýčeniu ďalšieho termínu pojednávania /ktoré bolo aj tak odročené/ prešlo 31 mesiacov a od nariadeného posledného pojednávania, ktoré bolo zrušené, prešlo viac ako dva a pol roka. Je teda potrebné poukázať aj na neprimerane dlhé prestávky vytýčenia termínov jednotlivých pojednávanií. “

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C/168/2008 porušené bolo.

2. Sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ], priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 7 000 eur, ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ], priznáva náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7 000 €, za zníženie hodnoty dedičstva, vzniknutého postupom Okresného súdu Košice I, ktorú je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony v sume 303,74 + 8,39 + 62,43 DPH, x 2, t. j. 686,69 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu.“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní uznesením č. k. II. ÚS 54/2016-13 z 21. januára 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 3. februára 2016 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV/74/2016 k prijatej sťažnosti z 29. februára 2016, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 4. marca 2016, uviedol:

„Konanie vo veci sp. zn. 34 C/168/2008 sa začalo 10. 10. 2008. Žaloba bola pôvodne podaná na Okresný súd Košice –okolie. Z dôvodu miestnej príslušnosti bol spis 5. 11. 2008 postúpený tunajšiemu súdu. Vec bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi

██████████. Sťažovateľka v konaní vystupuje na procesnej strane žalovanej. Predmetom konania je žaloba o určenie neplatnosti závetu.

Dňa 10. 3. 2009 bola vec pridelená na pojednanie a rozhodnutie sudkyňi ██████████.

Dňa 6. 5. 2009 súd vyzval žalobcov, aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za návrh vo výške 99,50 EUR. Žalobcovia súdny poplatok zaplatili 3. 6. 2009.

Prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na 26. 1. 2010. Po pojednaní veci súd pojednávanie odročil na 23. 3. 2010 za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 23. 3. 2010 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Uznesením č. k. 34 C/168/2008-95 z 15. 6. 2010 súd na vypracovanie posudku ustanovil znalca ██████████.

Dňa 25. 8. 2010 bola súdu doručená námietka zaujatosti sudkyne. Uznesením č. k. 34 C/168/2008-117 z 27. 9. 2010 súd vyzval žalovanú, aby v lehote 10 dní doplnila námietku zaujatosti, tak aby obsahovala náležitosti podľa § 15 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O. s. p.). Dňa 19. 10. 2010 žalovaná doručila súdu doplnenie námietky zaujatosti.

Po vyjadrení sa všetkých sudcov okresného súdu k vznesenej námietke zaujatosti bol spis 8. 2. 2011 predložený na rozhodnutie nadriadenému Krajskému súdu v Košiciach.

Uznesením č. k. 6 NcC/5/2011-142 zo 17. 2. 2011 Krajský súd v Košiciach rozhodol, že sudkyňa ██████████ nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

Dňa 15. 7. 2011 znalec doručil súdu znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného.

Dňa 2. 11. 2011 bol spis pridelený na pojednanie a rozhodnutie sudkyňi ██████████.

Uznesením č. k. 34 C/168/2008-173 z 22. 6. 2012 súd nepripustil vstup ██████████ do konania na strane žalovanej.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 18. 10. 2012. Po pojednaní veci súd pojednávanie odročil na 15. 1. 2013 za účelom doplnenia dokazovania výsluchom znalcov.

Pojednávanie nariadené na 15. 1. 2013 bolo pre práceneschopnosť sudkyne odročené na 18. 4. 2013.

Pojednávanie nariadené na 18. 4. 2013 bolo preročené na neurčito z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti sudkyne.

Dňa 16. 5. 2013 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi

V dôsledku úmrtia žalobkyne v 2. rade [REDACTED] vstúpil do konania jej právny nástupca. Súd si vyžiadal úmrtný list neb. žalobkyne a dedičské rozhodnutie.

Dňa 15. 1. 2015 bol spis opäť pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Lučivjanskej.

Uznesením č. k. 34 C 168/2008-285 z 12. 2. 2016 súd rozhodol, že bude pokračovať v konaní so [REDACTED], právnymi nástupcami po neb. žalobkyňi v 2. rade.

Na základe vyššie uvedeného procesného postupu súdu som dospel k záveru, že predmetné konanie je po skutkovej stránke nepochybne zložitejšie a táto skutková zložitost' vyplýva z potreby vykonania znaleckého dokazovania. Po právnej stránke danú vec hodnotím ako štandardnú.

Prejednávaná vec sa začala 10. 10. 2008 a doposiaľ prvostupňový súd ani raz v merite veci nerozhodol. Stalo sa to hlavne v dôsledku viacerých personálnych zmien v osobe zákonného sudcu. Tiež smrť žalobkyne v 2. rade a následné zisťovanie okruhu účastníkov dedičského konania, ktoré prebiehalo v Kanade, spôsobilo predĺženie konania. “

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku súčasne uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Sťažovateľka vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu z 11. apríla 2016 (doručenému ústavnému súdu faxom 11. apríla 2016 a poštou 12. apríla 2016) uviedla, že netrvá na konaní ústneho pojednávania a súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 34 C 168/2008 je rozhodovanie o žalobe o určenie neplatnosti závetu. V označenom konaní okresného súdu sťažovateľka vystupuje ako žalovaná. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá je skutkovo zložitejšia vzhľadom na cudzí prvok (traja žalobcovia sú občanmi Kanady) i vzhľadom na smrť žalobkyne v 2. rade a následné zisťovanie okruhu účastníkov dedičského konania; inak však vec tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nevykazuje znaky právnej zložitosti. Nijaké skutočnosti nemôžu ospravedlniť neodôvodnene dlhý čas konania a rozhodovania okresného súdu (sedem a pol roka) bez vydania právoplatného rozhodnutia vo veci.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky ako žalovanej v napadnutom konaní nemalo zásadný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v konaní, ktoré začalo v roku 2008.

Z predloženého spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrení predsedu okresného súdu ústavný súd zistil, že Okresnému súdu Košice-okolie bola žaloba o určenie neplatnosti závetu doručená 10. októbra 2008, pričom bola zaregistrovaná pod sp. zn. 7 C 112/2008. Okresný súd Košice-okolie z dôvodu miestnej nepríslušnosti postúpil vec 14. októbra 2008 okresnému súdu ako príslušnému súdu [podľa § 88 ods. 1 písm. ch) OSP], keďže ide o rozhodnutie sporu v súvislosti s konaním o dedičstve po poručiťovi [REDACTED], ktoré je vedené okresným súdom pod sp. zn. 36 D 271/2008.

Okresný súd vyzval 18. marca 2009 žalobcov, aby sa do 15 dní vyjadrili k otázke, či súhlasia s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania. Právny zástupca žalobcov vo svojom vyjadrení z 23. marca 2009 (doručenom 30. marca 2009) oznámil okresnému súdu, že žalobcovia nesúhlasia s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. Sťažovateľka (žalovaná) sa k žalobe vyjadrila 23. apríla 2009, pričom požiadala okresný súd, aby žalobu zamietol. Po vykonaní ďalších prípravných procesných úkonov okresný súd nariadil pojednávanie na 26. január 2010.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 26. januára 2010 oboznámil s výsledkami dokazovania, s prípravou pojednávania a vypočul sťažovateľku; pojednávanie odročil na 23. marec 2010 na účely výsluchu svedkov.

Okresný súd v rámci pojednávania 23. marca 2010 vypočul troch svedkov a odročil pojednávanie na neurčito na účely vykonania ďalšieho dokazovania vo veci. Okresný súd ďalej uznesením č. k. 34 C 168/2008-95 z 15. júna 2010 ustanovil vo veci znalca z odboru zdravotníctva a farmácie odvetvia psychiatrie (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria).

Sťažovateľka podaním z 24. augusta 2010 (doručeným okresnému súdu 25. augusta 2010) vzniesla námietku zaujatosti voči sudkyňi okresného súdu. Okresný súd vyzval sťažovateľku, aby doplnila a opravila svoje podanie tak, aby obsahovalo zákonom predpísané náležitosti (podľa § 15 OSP); sťažovateľka doplnila uvedené podanie obsahujúce námietku zaujatosti sudkyne 18. októbra 2010. Sudcovia okresného súdu sa k predmetnej námietke zaujatosti vyjadrili 20. októbra 2010; zákonná sudkyňa vo veci sa k námietke vyjadrila 1. februára 2011. Spis bol ďalej postúpený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti sudkyne.

Krajský súd uznesením č. k. 6 NcC 5/2011-142 zo 17. februára 2011 rozhodol, že namietaná sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania v označenej veci okresného súdu.

Okresný súd zaslal 5. apríla 2011 súdny spis ustanovenému znalcovi na účely vyžiadania znaleckého posudku. Obaja účastníci konania sa k znaleckému posudku vyjadrili 21. júla 2011, resp. 18. augusta 2011.

Sťažovateľka oznámila okresnému súdu 16. augusta 2011 pristúpenie vedľajšieho účastníka do konania vo veci. Okresný súd uznesením č. k. 34 C 168/2008-173 z 22. júna 2012 nepripustil vstup vedľajšieho účastníka do konania; nariadil pojednávanie na 18. október 2012.

Sťažovateľka podaním z 21. septembra 2012 predložila okresnému súdu „*Znalecký posudok č. 140/2012*“ vypracovaný Inštitútom forenzných medicínskych expertíz s. r. o., na zomrelého poručiteľa závetu. Okresný súd pojednávanie nariadené na 18. október 2012

odročil na 15. január 2013, ktoré pre ospravedlnenie predvolaného znalca ďalej odročil na 18. apríl 2013.

V súvislosti so zmenou zákonnej sudkyne bol predmetný spis 16. mája 2013 pridelený inej zákonnej sudkyňi. Sťažovateľka 20. mája 2013 požiadala okresný súd o skoré nariadenie pojednávania.

Právny zástupca žalobcov doručil 17. októbra 2013 okresnému súdu úmrtný list žalobkyne v 2. rade s uvedením okruhu dedičov po zomrelej a 20. novembra 2013 podal návrh na zmenu účastníkov konania.

Okresný súd 3. februára 2014 vyzval právneho zástupcu žalobcov, aby mu doručil rozhodnutie o dedičstve po zomrelej žalobkyňi v 2. rade. Právny zástupca žalobcov zaslal 12. júna 2014 okresnému súdu testament zomrelej a vyjadrenie k doloženiu „*úradného rozhodnutia*“ o právoplatnom dedičovi.

Predmetný spis vo veci bol 16. januára 2015 pridelený (pridelený späť) v súvislosti s ukončením materskej dovolenky zákonnej sudkyňi vo veci.

Okresný súd vyzval 2. septembra 2015 právneho zástupcu žalobcov, aby v lehote 20 dní od doručenia výzvy predložil okresnému súdu právoplatné dedičské rozhodnutie po zomrelej účastníčke konania s dôvetkom, že „*bez splnenia podmienky aktívnej legitímácie účastníka konania nebude možné pokračovať v konaní a súd bude nútený v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. a) O. s. p. konanie prerušiť*“. V odpovedi na výzvu 6. októbra 2015 právny zástupca žalobcov uviedol, že originál testamentu zomrelej žalobkyne v 2. rade sa nachádza v súdnom spise sp. zn. 16 C 177/2010.

Uznesením č. k. 34 C 168/2008-285 z 12. februára 2016 okresný súd rozhodol, že bude pokračovať v konaní so [REDAKOVANÉ], právnymi nástupcami žalobkyne v 2. rade.

Od pojednávania nariadeného na 15. január 2013 a odročeného na 18. apríl 2013 až do doručenia sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu sa vo veci neuskutočnilo (ani nenariadilo) ďalšie pojednávanie. Okresný súd v priebehu doterajšieho konania vo veci sp. zn. 34 C 168/2008 ani raz nerozhodol vo veci samej.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd nemohol v tejto súvislosti akceptovať argumenty uvedené vo vyjadrení predsedu okresného súdu, že prieťahy nastali „*hlavne v dôsledku viacerých personálnych zmien v osobe zákonného sudcu*“.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010), vychádzajúc predovšetkým z povahy vecí, zo samotnej dĺžky napadnutého konania viac ako sedem a pol roka, ale aj z priebehu konania v tomto období – predovšetkým od februára 2011 do októbra 2012, ako aj od mája 2013 do septembra 2015 – poznačeného obdobia viacmesačnej nečinnosti, neefektívnej činnosti okresného súdu v rámci vykonávania dôkazov a odročovaním nariadených

pojednávani, keď tento súd dosiaľ nedokázal účinne ustáliť a vyhodnotiť právnu situáciu sťažovateľky, ani meritórne rozhodnúť v označenej veci, uzavrel, že v namietanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 34 C 168/2008 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 34 C 168/2008 konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 €, ktoré odôvodňuje takto:

„Primerané finančné zadosťučinenie požadujem z dôvodu, že postupom súdu došlo k neodstrániteľným následkom, t. j. k porušeniu Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv sťažovateľa a k porušeniu práv podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tieto zásahy nie je možné napraviť, ani odstrániť tak, aby už nezanechali následky tak na mojom psychickom rozpoložení, aby neznižovali hodnotu dedičstva, ktoré je predmetom sporu, t. j. majetku z neho pochádzajúceho. Postojom navrhovateľiek v I. až III. rade bola zmarená možnosť finančne výhodným spôsobom predat' domovú nehnuteľnosť pred začatím hospodárskej krízy. Tým, že sa uvádzané účastníčky konania rozhodli nerešpektovať vôľu nebohého poručiteľa a rozhodli sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhať neplatnosti závetu v dôsledku prezentovaného prístupu súdu k tejto právnej veci umocnil negatívny dopad hospodárskej krízy na hodnotu dedičstva, k čomu by nedošlo pri istej dochvilnosti všeobecného súdu. Chýbajúce právoplatné rozhodnutie v merite veci, znižuje čistú hodnotu dedičstva. 80 ročný dom je neobývaný, z tohto dôvodu chátra, nehnuteľnosť je potrebné strážiť, udržiavať jej okolie, kosiť záhradu, rovnako aj z dôvodu hrozby sankcií na základe VZN mesta [REDAKOVANÉ]. Z dôvodu chýbajúceho konečného rozhodnutia vo veci, potreby súdu vo veci konať, z toho vyplývajúceho stavu právnej neistoty sťažovateľa, absencie dôvery v garanciu ústavných práv vykonávaných súdmi Slovenskej republiky, z dôvodu porušovania mojich základných práv požadujem priznanie primeraného finančného zadosťučinenia:

a/ vo výške 7 000 € od Okresného súdu Košice I za porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote, t. j. 1 000 eur za každý rok konania

b/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7 000 € od Okresného súdu Košice I za zníženie hodnoty dedičstva...“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného

zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 34 C 168/2008, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Mikulášom Buzgóom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vykonané v roku 2015 (za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 v sume 139,83 € spolu s režijným paušálom 8,39 €), t. j. spolu za dva úkony právnej služby 2 x 139,83 € a režijný paušál 2 x 8,39 €, pričom túto sumu ústavný súd zvýšil o 20 % DPH (59,29 €). Celková suma trov konania tak predstavuje sumu 355,73 €, ktorú je okresný súd povinný uhradiť sťažovateľke na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Za tretí úkon ústavný súd nepriznal sťažovateľke úhradu trov konania, pretože podľa jeho názoru tento úkon neprispel k ďalšiemu objasneniu veci.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2016